OBECNOŚCI

W KRĘGU PAMIĘCI - LUDZIE, MIEJSCA, WSPOMNIENIA

AUTORZY WYSTAWY:
IZA WYSZOMIRSKA
TOMASZ JAGIELSKI
KAROLINA ŻYNIEWICZ

UW 2 Dwa stulecia Dobry początek

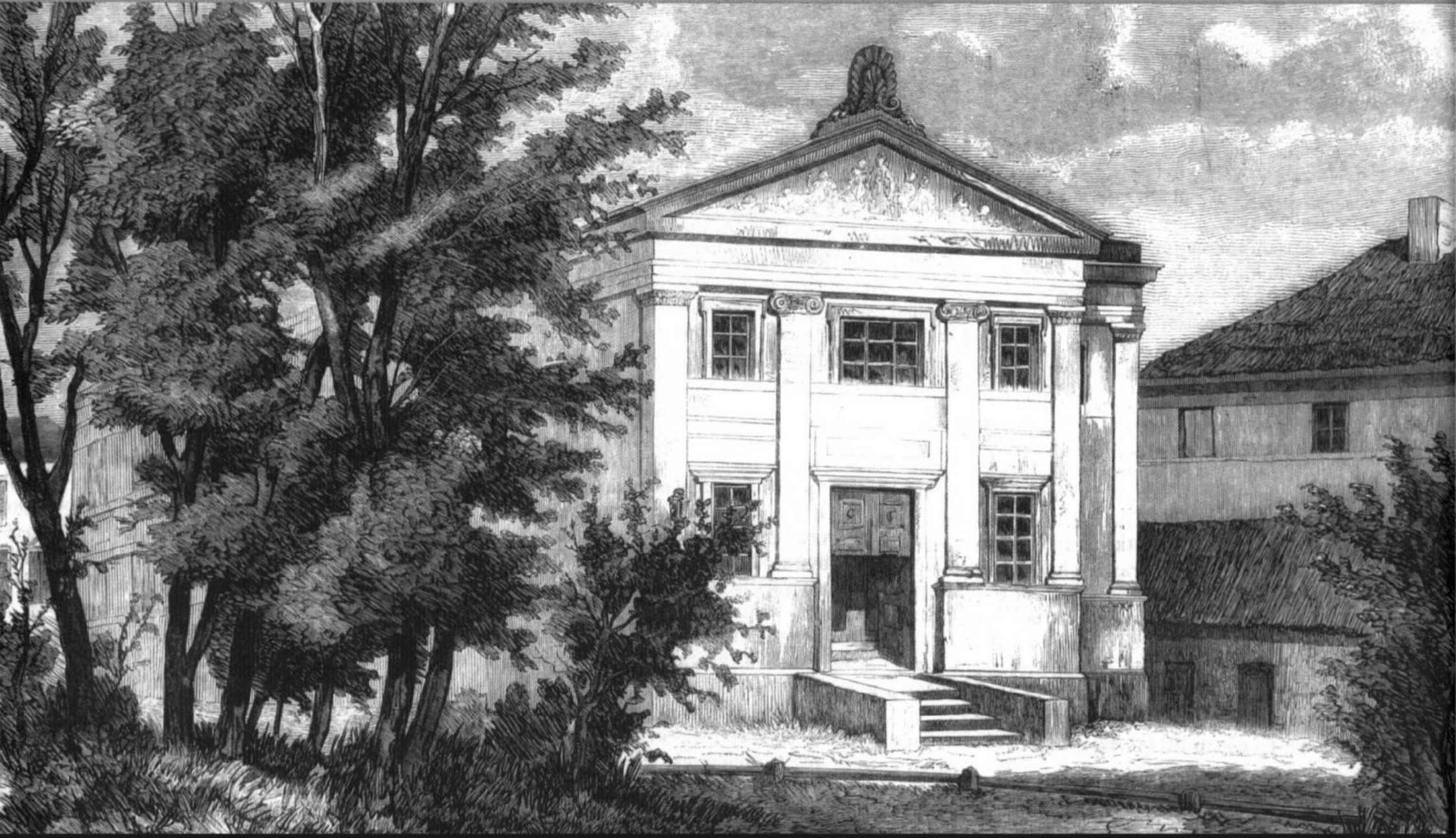

Gmach Szkoły Głównej Warszawskiej ukończony w 1865 r. gdzie mieściły się laboratoria chemiczne i biologiczne. Uczelnia powstała w 1862 r., 30 lat po zamknięciu Królewskiego Uniwersytetu Warszawskiego i przetrwała 7 lat. Po jej likwidacji powołano Cesarski Uniwersytet Warszawski.

Studenci nauk przyrodniczych, czasy Cesarskiego Uniwersytetu Warszawskiego, 1880 r.

Dr Wacław Mayzel, lekarz, histolog, embriolog, współtwórca medycyny eksperymentalnej, asystent prof. H. Hayera sen. na Wydziale Lekarskim Szkoły Głównej, później Cesarskiego Uniwersytetu Warszawskiego (1865-1895); odkrył zjawisko kariokinezy i analogie w pierwszych etapach rozwoju roślin i zwierząt, przetłumaczył 6 rozdziałów „O powstaniu gatunków” K. Darwina

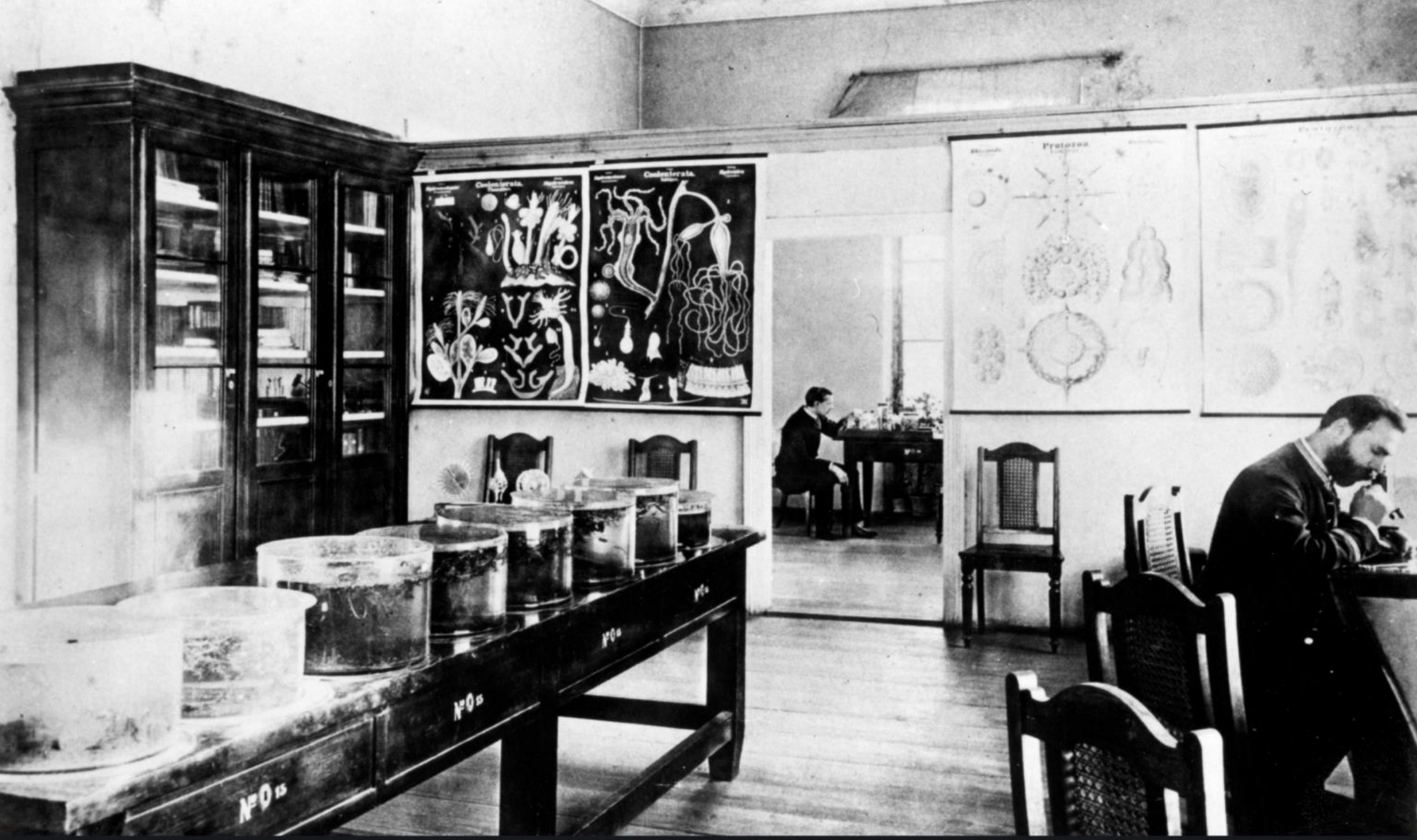

Pracownia Gabinetu Zoologicznego UW - muzeum zoologicznego XIX-wiecznej Warszawy; przy mikroskopie Ludwik Mirewicz, w głębi Ludwik Kowalczewski - studenci; Gmach Pomuzealny (ob.. Wydział Historyczny), 1888 r.

Laboratorium Gabinetu Zoologicznego UW; przy oknie studenci, w głębi pracownia prof. Augusta Wrześniowskiego, twórcy polskiej protozoologii, współpracownika i następcy prof. Benedykta Dybowskiego; Gmach Pomuzealny (ob. Wydz. Historyczny), 1888 r.

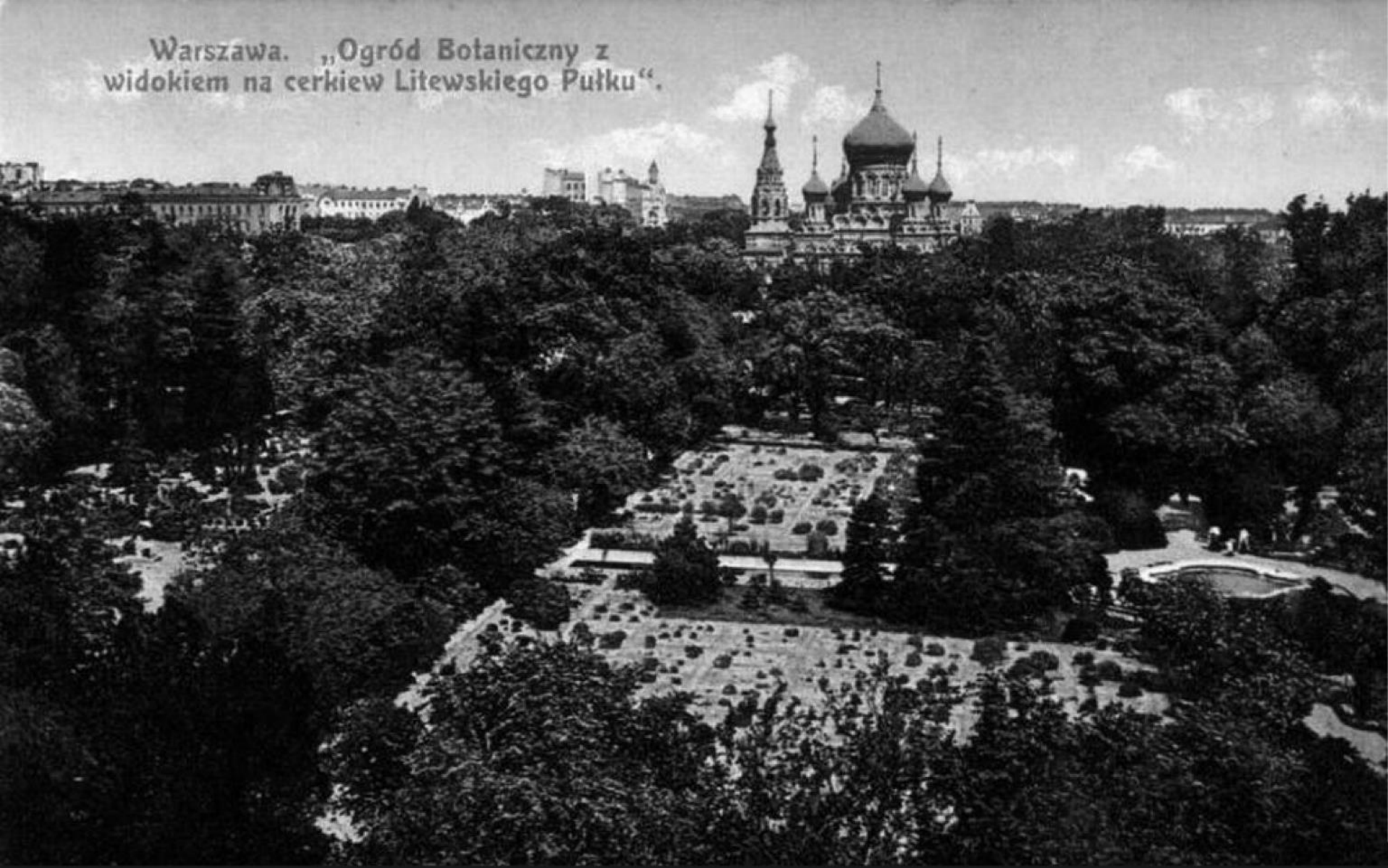

Widok Ogrodu Botanicznego w kierunku dzisiejszego Placu Na Rozdrożu, widoczna sadzawka istnieje do dziś, lata 1900-1910

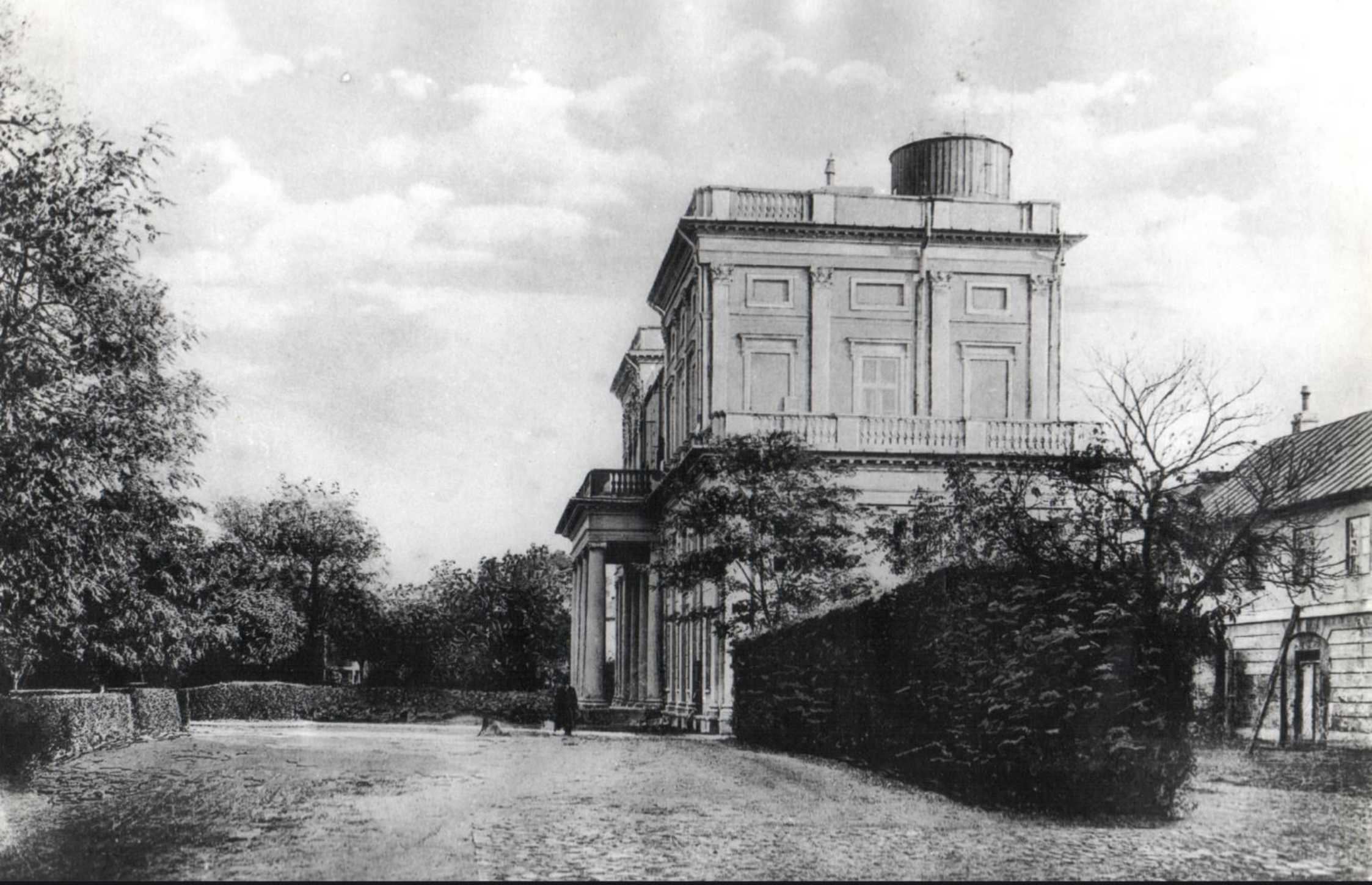

Dziedziniec Ogrodu Botanicznego UW, lata 20.

Prof. Bolesław Hryniewiecki, botanik, podróżnik, twórca Zakładu Systematyki i Geografii Roślin UW (1919), dyrektor Ogrodu Botanicznego UW (1919-1960), z żoną, lata 20.

Bronisława Lipke w kancelarii Ogrodu Botanicznego UW, 1919 r.

Kancelaria Nasienna w Ogrodzie Botanicznym UW, 1919 r.

Szkoła Główna, siedziba zakładów botanicznych i zoologicznych UW do 2000 r. (ob. Instytut Archeologii), lata 20.

Prof. Jan Tur, embriolog, badacz wad rozwojowych u gadów i ptaków, współorganizator polskiego Uniwersytetu Warszawskiego w 1915 r., wieloletni kierownik Zakładu Anatomii Porównawczej (1916-1939), Roscoff we Francji, lata 20.

Dr Władysław Szaniawski (z prawej), embriolog, muzyk, wiolonczelista, asystent prof. Jana Tura w Katedrze Anatomii Porównawczej UW do 1939 r., po wojnie zaangażowany w dydaktykę biologii w UW i SGGW; wyprawa naukowa na Polesie, lata 20.

Prof. Wacław Baehr, cytolog, cytogenetyk, organizator i kierownik Zakładu Cytologii (1922-1926), zgłoszony jako kandydat do Nagrody Nobla za wyjaśnienie determinacji płci i przebiegu mejozy, 1928 r.

Prof. Kazimierz Bassalik, twórca i kierownik Zakładu Fizjologii Roślin UW w latach 1919-1960, współtwórca polskiej mikrobiologii

Prof. Kazimierz Bassalik w gronie współpracowników i studentów, Katedra Fizjologii Roślin UW, lata 30.

Prof. Konstanty Janicki, zoolog, parazytolog, protistolog, twórca polskiej szkoły parazytologicznej, kierownik Zakładu Zoologicznego UW (1919-1932), zmarł śmiercią samobójczą w 1932 r.

Prof. Konstanty Janicki w gronie współpracowników i uczniów - na zdjęciu m.in. Zygmunt Kraczkiewicz i Włodzimierz Michajłow - przyszli profesorowie zoologii, przed Szkołą Główną, początek lat 30.

Studenci pracowni półdziennej w Zakładzie Zoologii, Szkoła Główna, 1934 r.

Studenci zoologii („rodzina zoologiczna”) w drodze do Szkoły Głównej, 1935 r.

Prof. Bolesław Hryniewiecki ze współpracownikami i studentami - wycieczka do Sarn na Polesiu, 1935 r.

Prof. Zygmunt Wóycicki, botanik, cytolog i embriolog roślin, inicjator i kierownik Katedry Botaniki Ogólnej (1919-1939), współzałożyciel Polskiego Towarzystwa Botanicznego, dyrektor Ogrodu Botanicznego (1916-1919), pracownia w Szkole Głównej, 1938 r.

K. Ryzmanówna, studentka Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego UW w latach 1929-1933, zginęła w Getcie Łódzkim, indeks przechował kolega.

Studenci 1. roku biologii; od lewej: Helena Cretti, zginęła w Powstaniu Warszawskim i Helena Łopuszańska, pozostałe osoby nie są rozpoznane, przed Szkołą Główną, 18 maja 1938 r.

Dr Tadeusz Wiśniewski, botanik, znawca mszaków, podróżnik, asystent w Zakładzie Systematyki i Geografii Roślin (1928-1943), rozstrzelany przez hitlerowców na jednej z warszawskich ulic

Prof. Wincenty Lesław Wiśniewski, parazytolog, żołnierz Armii Andersa, współorganizator i pierwszy Dziekan Wydziału Biologii i Nauk o Ziemi UW po II wojnie światowej, kierownik Zakładu Zoologii Ogólnej następnie Parazytologii (1948-1958), z żoną Haliną, lata 40.

Jan Sucharski, woźny Szkoły Głównej w okresie międzywojennym, do końca lat 60.; tu mieszkał i prowadził warsztat, służył pomocą o każdej porze, ratował wyposażenie szkoły podczas okupacji

Zbombardowany Gmach Pomuzealny (ob. Wydział Historyczny), w tle Szkoła Głowna, 1945 r.

Studenci biologii po wykładzie z zoologii prof. Tadeusza Jaczewskiego *vel* Papy (w środku), entomologa, badacza pluskwiaków, znawcy taksonomii zoologicznej, dyrektora Instytutu Zoologii i Prorektora UW do spraw odbudowy zrujnowanych gmachów uniwersyteckich (1950-1953), przed Szkołą Główną, 1952 r.

Irena Poniatowska, laborantka w byłym Zakładzie Fizjologii Porównawczej Zwierząt, osoba odpowiedzialna za przygotowanie ćwiczeń, obsługę laboratorium i zakupy literaturowe; „laborantem zakład stoi” mawiano o niej, lata 50.

Pracownia histologiczna Zakładu Cytologii w Instytucie Zoologii, Gmach Pomuzealny, lata 50.

Dr Natalia Dorożyńska

Dr Natalia Dorożyńska, asystentka byłej Katedry Fizjologii Zwierząt, odpowiedzialna za ćwiczenia z fizjologii zwierząt, podczas okupacji pracowała jako karmicielka wszy w pracowni zajmującej się produkcją szczepionek przeciw tyfusowi, kurierka w Powstaniu Warszawskim, lata 50.

Studenci Wydziału Biologii i Nauk o Ziemi UW przed Szkołą Główną, lata 50.

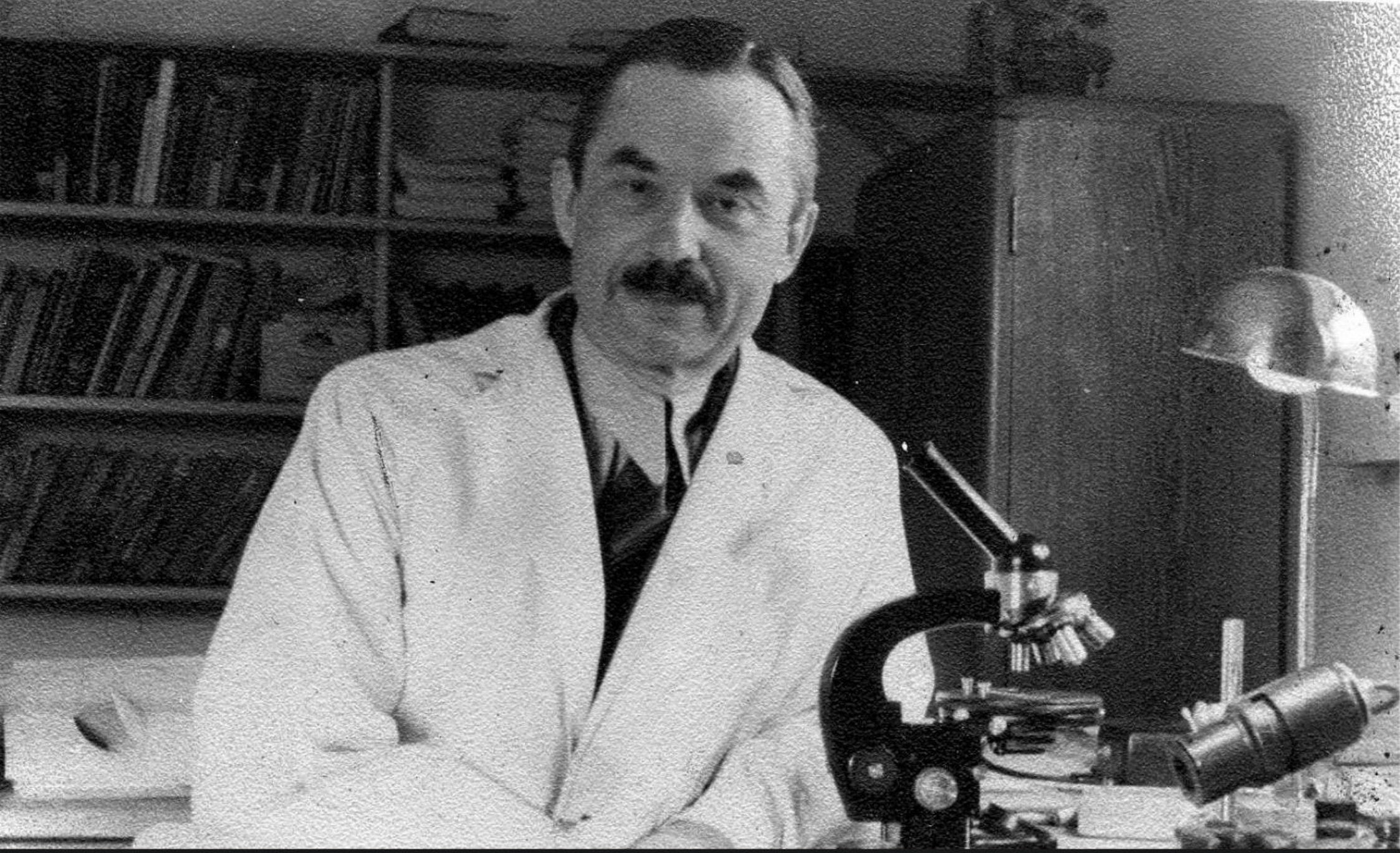

Prof. Zygmunt Kraczkiewicz, cytolog i embriolog, żołnierz Kampanii Wrześniowej, kierownik Katedry Cytologii UW (1946-1970), Prorektor UW (1956-1965)

Pracownia magisterska w Zakładzie Cytologii UW - przy mikroskopie prof. Zygmunt Kraczkiewicz, nad nim dr Teresa Perkowska, pod oknem prof. Bohdan Matuszewski jako asystenci, Szkoła Główna, 1957 r.

Prof. Zygmunt Kraczkiewicz ze współpracowniczką dr Ireną Geyer-Duszyńską, lata 60.

Studenci 1. roku biologii na zajęciach terenowych z zoologii, prof. Z. Raabe (w środku)i dr T. B. Neuman (z lewej), Wilanów, wiosna 1954 r.

Dr Hanna Delimat, kustosz, wieloletni kierownik Biblioteki Instytutu Zoologii w Szkole Głównej (1952-1988) i Andrzej Wierciński, późniejszy profesor antropologii, lata 50.

Zakład Antropologii Instytutu Zoologicznego, z lewej dr Hanna Delimat, obok Alina Wiercińska z mężem Andrzejem Wiercińskim, później profesorem antropologii historycznej, lata 50.

Prof. Irena Chmielewska, organizatorka studiów biochemicznych w UW, inicjatorka powstania i pierwszy dyrektor Katedry Biochemii na Wydziale Biologii i Nauk o Ziemi UW (1958-1974)

Prof. Zofia Kasprzyk, kierownik Zakładu Biochemii Roślin (1965-1987), inicjatorka zajęć z biochemii dla studentów biologii UW, lata 50.

Prof. Zbigniew Kaniuga, pierwszy pracownik Katedry Biochemii, twórca i wieloletni (1965-1995) kierownik Zakładu Enzymatyki (ob. Regulacji Metabolizmu), lata 50.

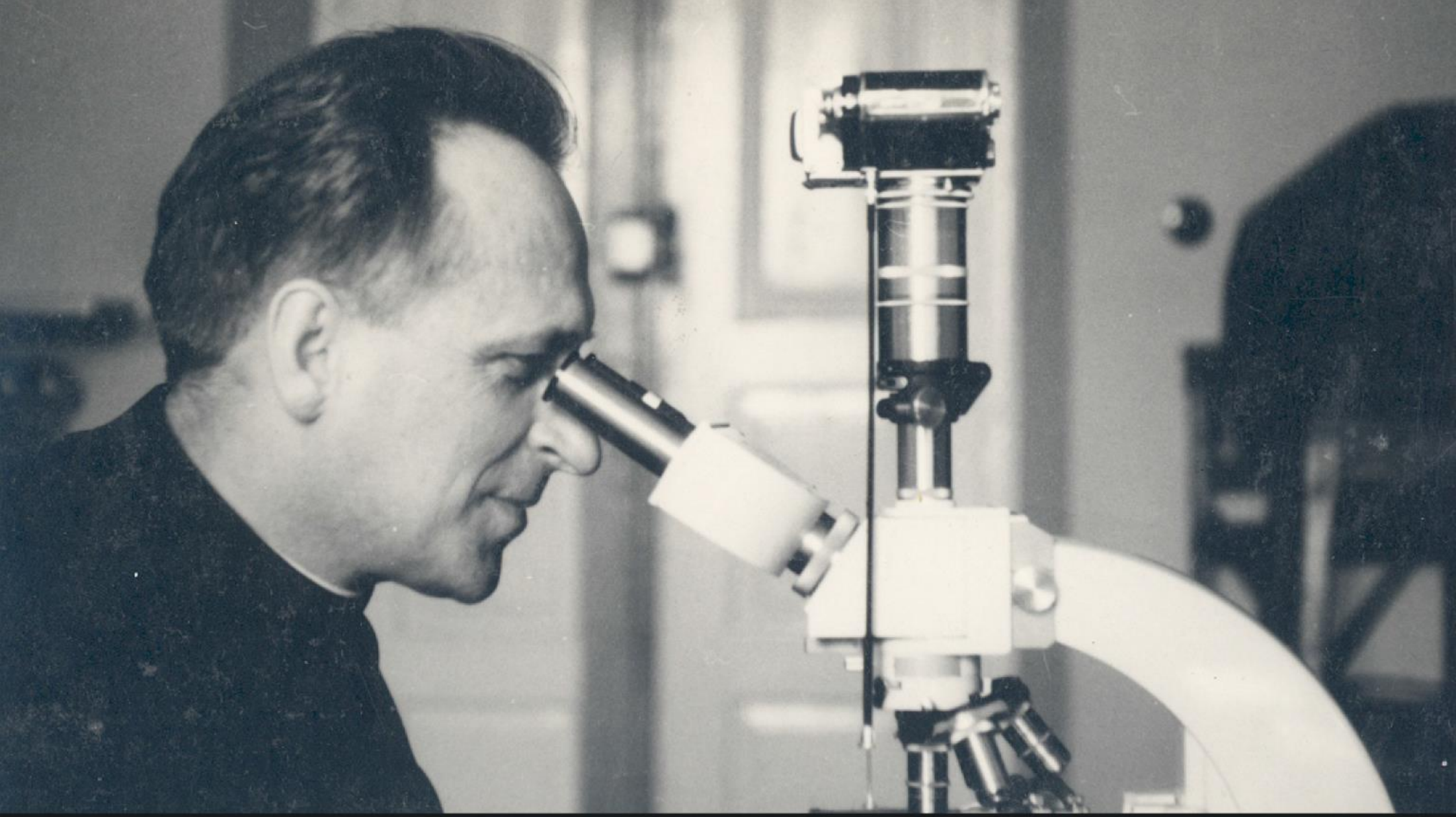

Ks. Prof. Józef Szuleta, anatom i cytolog roślin, organizator i kierownik reaktywowanego po wojnie Zakładu Botaniki Ogólnej (ob. Zakład Anatomii i Cytologii Roślin) (1945-1978), uczestnik, jako kapelan wojskowy, wojny obronnej 1939 r., sanitariusz Powstania Warszawskiego, represjonowany przez wydalenie z UW w okresie stalinizmu, 1952 r.

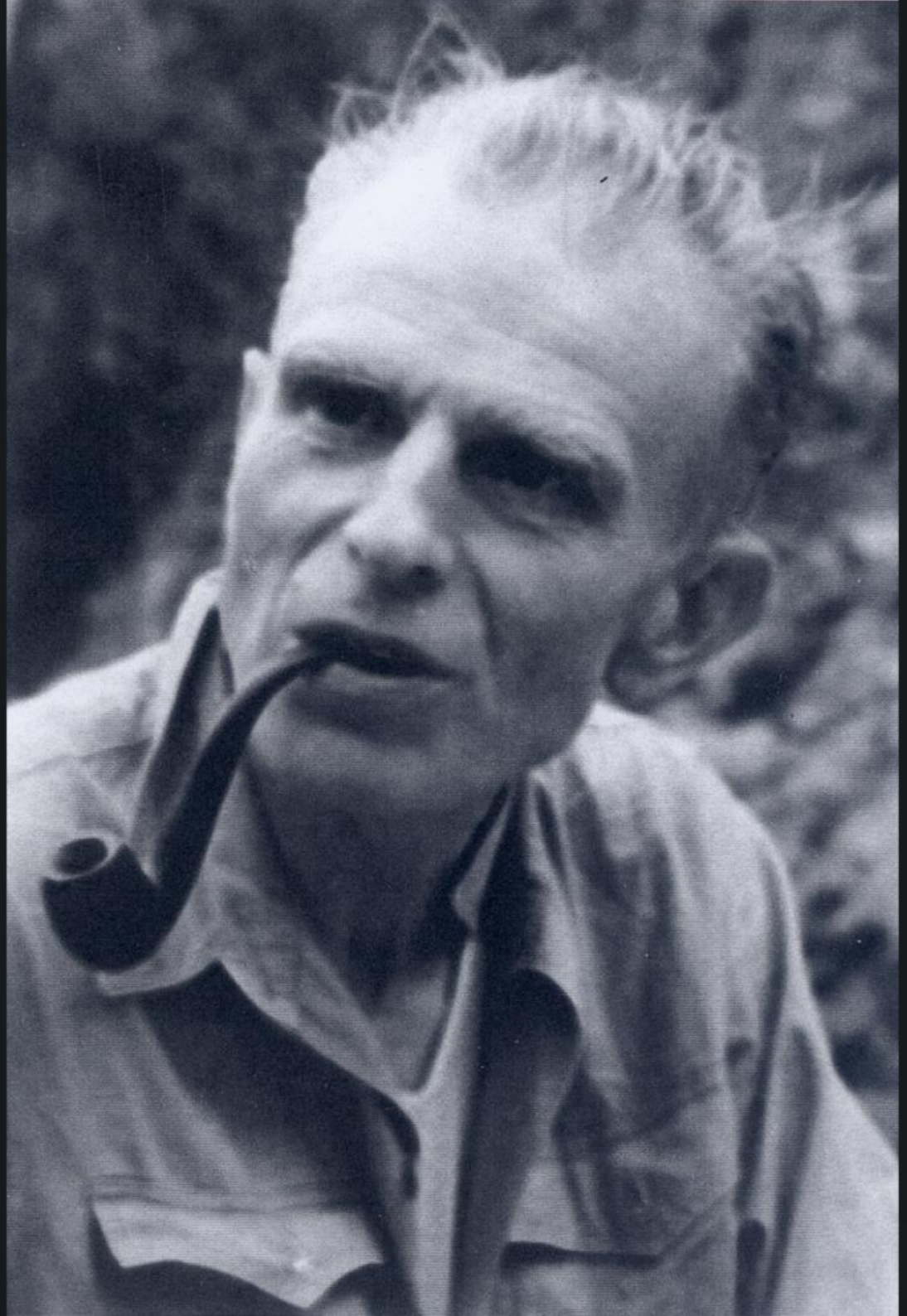

Prof. Henryk Teleżyński, anatom i cytolog roślin, badacz struktury chromosomów, wieloletni kierownik Katedry, później Zakładu Anatomii i Cytologii Roślin (1945-1975), lata 50.

Prof. Witold Jachymczyk jako asystent w Katedrze Biochemii UW, lata 50.

Profesorowie Wydziału Biologii i Nauk o Ziemi, od lewej: Henryk Teleżyński, Zygmunt Kraczkiewicz, ks. Józef Szuleta, Jadwiga Tarkowska i Wacław Gajewski, lata 50.

Prof. Kazimierz Toczko, biochemik, kierownik (1974-1996) Zakładu Biochemii Ogólnej (ob. Zakładu Biologii Molekularnej); zajmował się metabolizmem tkanek, strukturą chromatyny i onkogenami, lata 60.

Biblioteka Katedry Biochemii w gmachu Wydziału Geologii na ul. Żwirki i Wigury, lata 60.

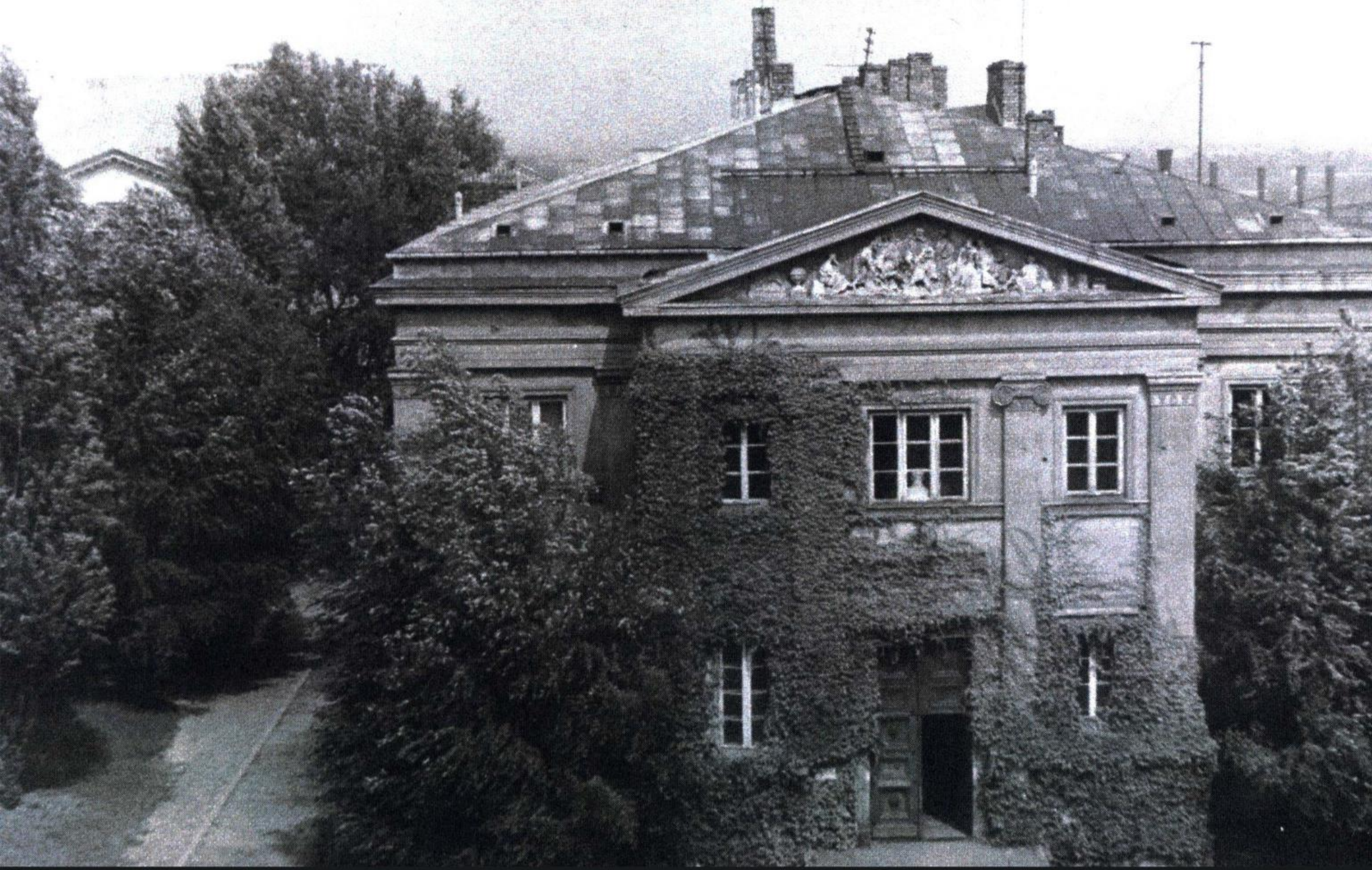

Szkoła Główna, siedziba zakładów botanicznych i zoologicznych UW do 2000 r. (ob. Instytut Archeologii), lata 60.

Prof. Marian Gieysztor, zoolog, hydrobiolog, ceniony znawca wirków, żołnierz Kampanii Wrześniowej i AK, współorganizator powojennego Zakładu Zoologii UW oraz pierwszy kierownik Zakładu, później Katedry Hydrobiologii UW (1952-1961)

Zajęcia z anatomii kręgowców w Zakładzie Zoologii UW - prof. Zdzisław Raabe, za nim prof. Kazimierz Dobrowolski jako asystent, Szkoła Główna, 1957 r.

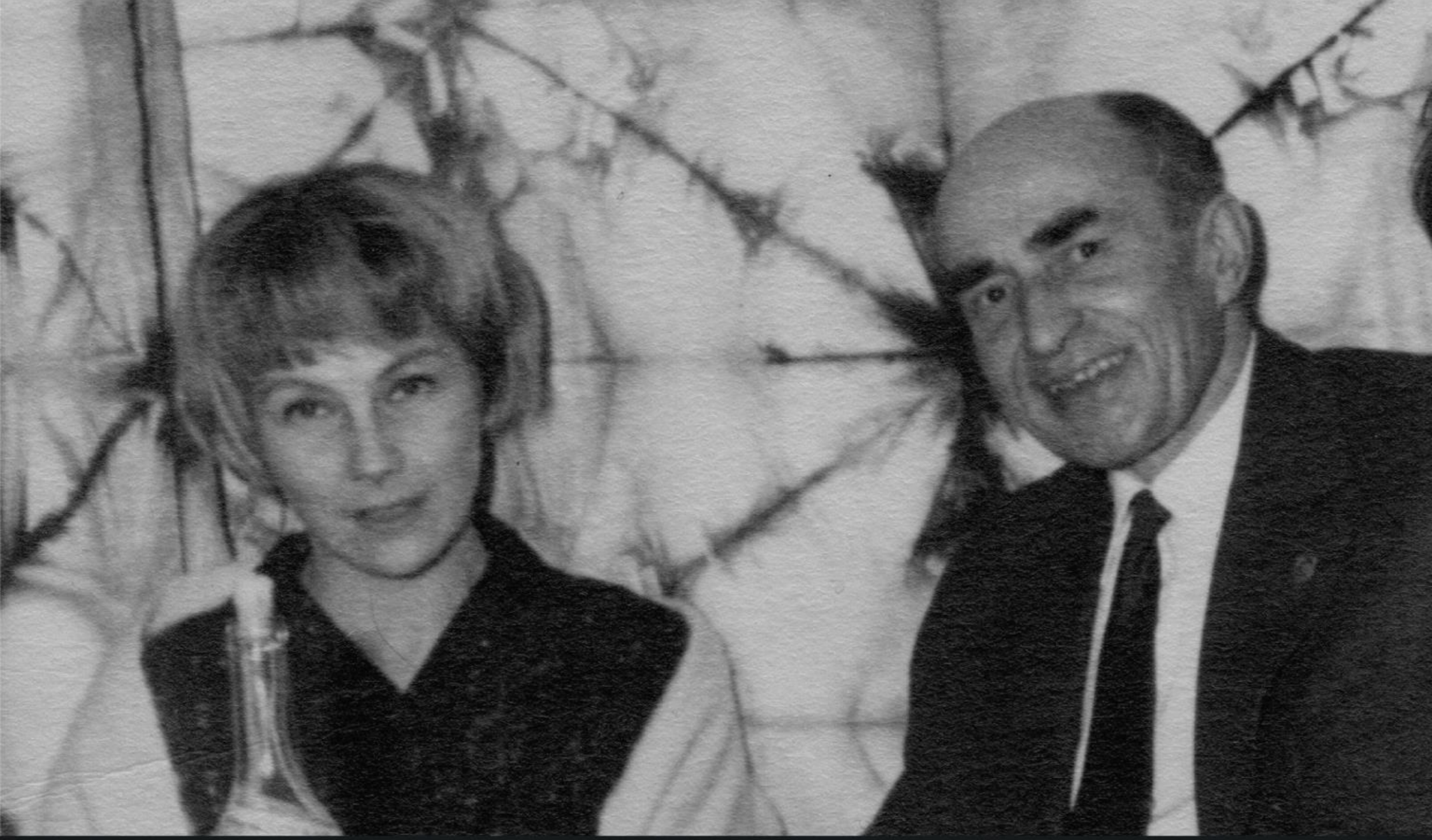

Dr Hanna Dobrowolska, herpetolog, pracownik Zakładu Ekologii, popularyzator wiedzy o przyrodzie w TV - obok prof. Zdzisław Raabe, protozoolog, twórca systemu klasyfikacji pierwotniaków, dyrektor Instytutu Zoologii (1953-1972), lata 60.

Dr Teodor Bronisław Neuman *vel* Ojciec Teodor, zoolog, hydrobiolog, badacz pajęczaków w potokach górskich, specjalista w dziedzinie histochemii, adiunkt w Zakładzie Zoologii (1952-1971), pod Babią Górą, lata 60.

Prof. Bolesław Hryniewiecki ze swoimi uczennicami i asystentkami, następnie profesorami botaniki, Aliną Skirgiełło, mykologiem i Ireną Rejment-Grochowską, briologiem, lata 50.

Prof. Wacław Gajewski, botanik, genetyk, zajmował się cytogenetyką, następnie genetyką molekularną i inżynierią genetyczną; działacz opozycji demokratycznej, twórca i wieloletni (1957-1981) kierownik Zakładu Genetyki (ob. Instytut Genetyki i Biotechnologii), lata 60.

Prof. Alina Skirgiełło, botanik, mykolog, popularyzator wiedzy mykologicznej, długoletni pracownik (od 1937 r.), potem kierownik Zakładu Systematyki i Geografii Roślin (1960-1979), Dziekan Wydziału Biologii (1969-1975), lata 60.

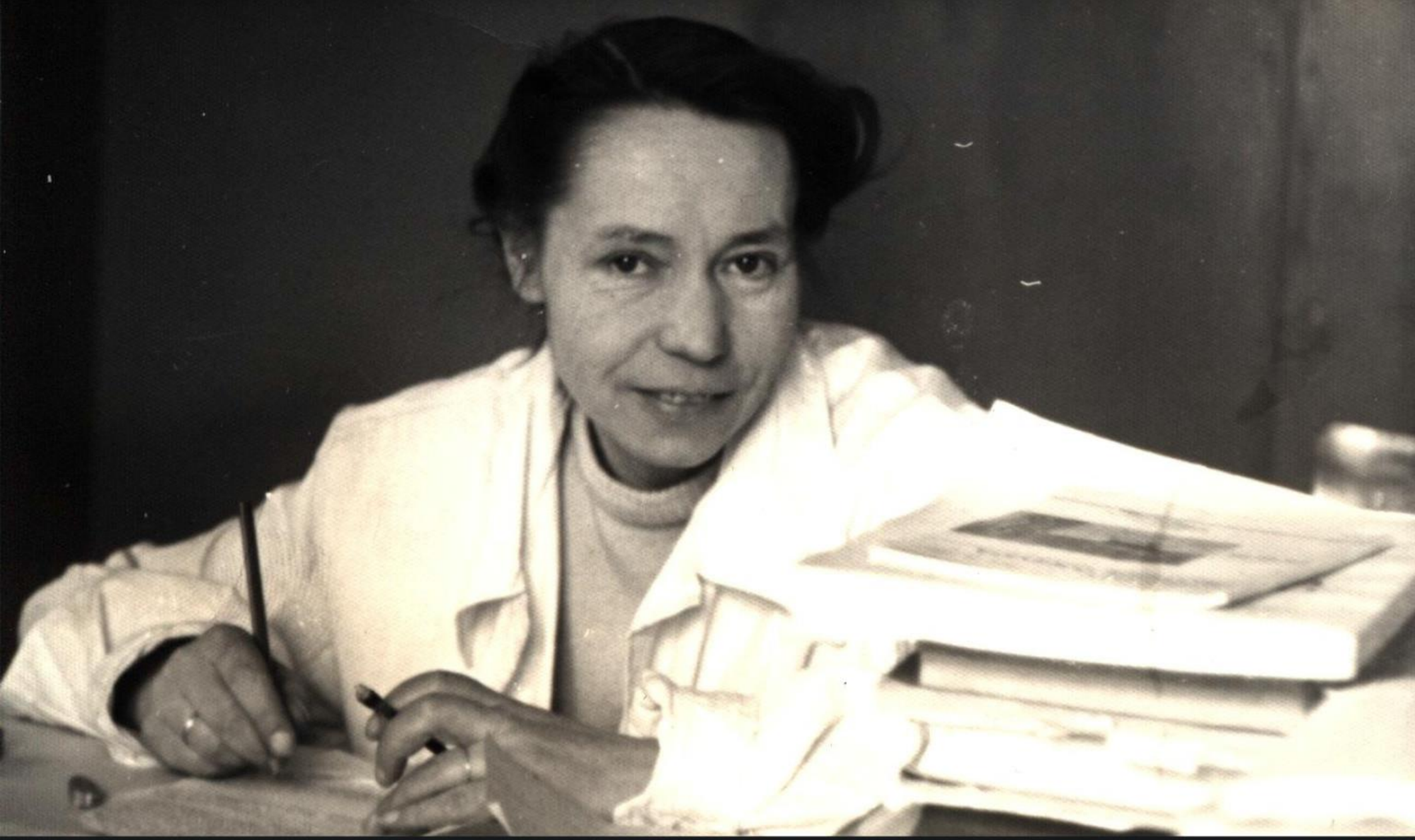

Prof. Irena Rejment-Grochowska, botanik, briolog, znawca wątrobowców, wieloletni pracownik Zakładu Systematyki i Geografii Roślin oraz członek Zarządu PTB, Dziekan Wydziału Biologii (1975-1978)

Prof. Zbigniew Podbielkowski, botanik, geograf roślin, ekolog, twórca Zespołu Ekologii Ekosystemów Wodnych przekształconego w Zakład Fitogeografii, a później Biologii Środowiskowej(ob. część Zakładu Ekologii Roślin i Ochrony Środowiska), lata 50.

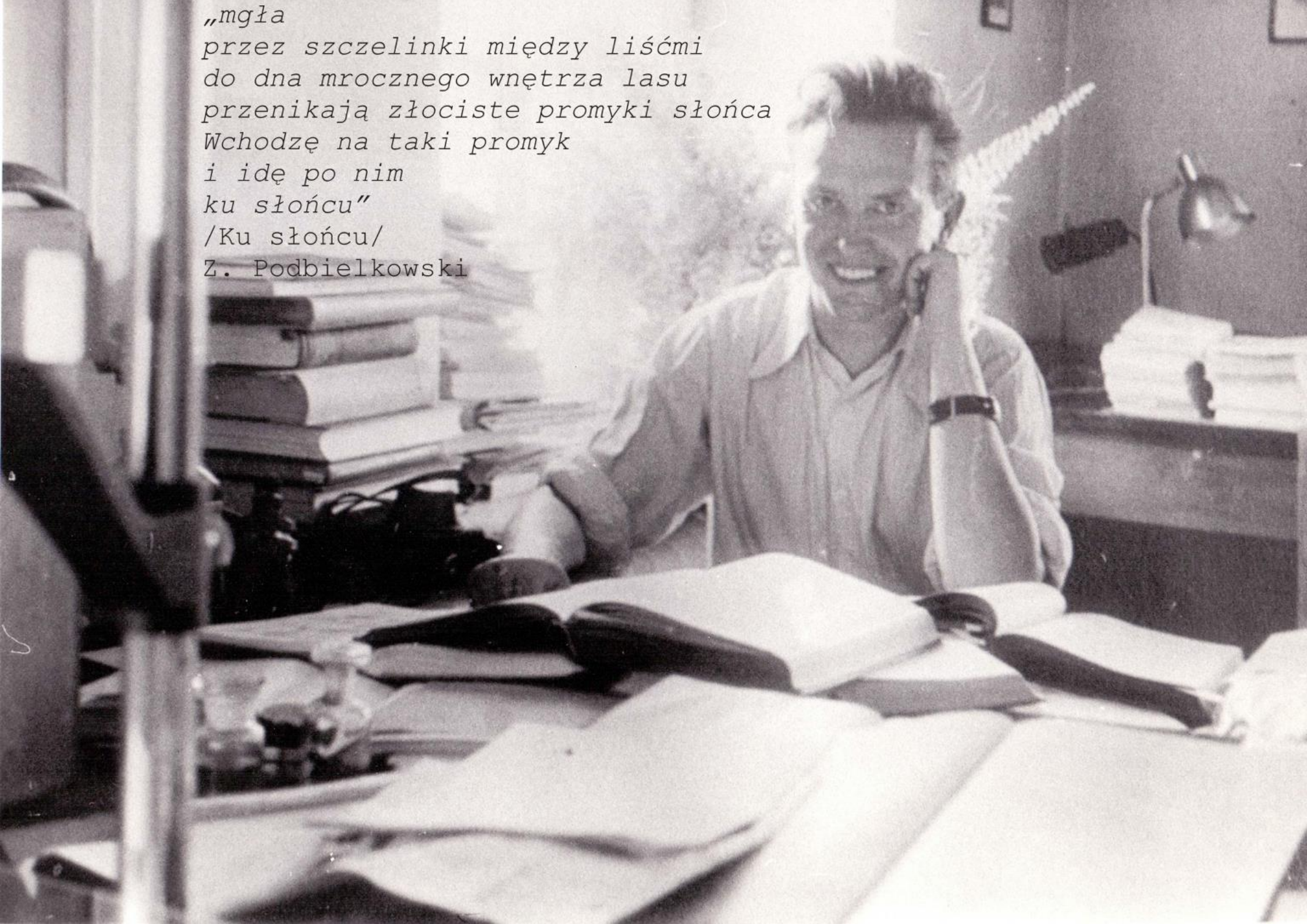

„mgła
przez szczelinki między liśćmi
do dna mrocznego wnętrza lasu
przenikają złociste promyki słońca
Wchodzę na taki promyk
i idę po nim
ku słońcu”
/Ku słońcu/
Z. Podbielkowski

Dr Dygna Sobotka, botanik, briolog, znawca wątrobowców, adiunkt
w Zakładzie Systematyki i Geografii Roślin, Ogród Botaniczny UW, lata 50.

Lucyna Brzywczy, botanik, lekarz, asystentka w Zakładzie Systematyki i Geografii Roślin, autorka wielu zdjęć dokumentujących historię Zakładu i Ogrodu Botanicznego, lata 60.

Doc. Ludmiła Karpowiczowa, botanik, dyrektor Ogrodu Botanicznego UW (1960-1973) dzięki jej staraniom wpisanego do rejestru Zabytków Kultury i Nauki m.st.Warszawy, popularyzatorka wiedzy o roślinach, autorka przewodników po Ogrodzie oraz prac nt. historii Ogrodu i botaniki; w trakcie wywiadu, lata 60.

Doc. Alina Doroszewska, botanik, cytogenetyk, adiunkt w Zakładzie Systematyki i Geografii Roślin, dyrektor Ogrodu Botanicznego (1971-1976), 1972 r.

Prof. Jadwiga Tarkowska, botanik, cytolog i embriolog roślin, wieloletni kierownik Zakładu Botaniki Ogólnej, następnie Zakładu Anatomii i Cytologii Roślin (1978-1995)

Prof. Piotr Strebeyko, botanik, fizjolog roślin, asystent prof. K. Bassalika i jego następca w Katedrze Fizjologii Roślin UW (1960-1968), Dziekan Wydziału Biologii i Nauk o Ziemi (1956-1960)

Dr Wanda Riedel, zoolog, hydrobiolog, badacz chruścików, wieloletni wicedyrektor Instytutu Zoologii, lata 60.

Dr Krystyna Prejs, hydrobiolog, badaczka ekologii nicieni słodkowodnych o międzynarodowej renomie, świetny dydaktyk, adiunkt w Zakładzie Hydrobiologii, lata 70.

Profesorowie Wydziału Biologii; od lewej: Jerzy Paskuta - fizjolog roślin, Zbigniew Kaniuga - biochemik i Andrzej Tarkowski - embriolog, lata 70.

Izabela Rychlicka, geograf, kustosz; całe zawodowe życie związana z pracą bibliotekarską, z czego 30 lat z biblioteką Instytutu Botaniki, jej kierownik w latach 1980-1991

Prof. Kazimierz A. Dobrowolski, zoolog, ornitolog, ekolog, kierownik Zakładu Zoologii i Ekologii (1974-1995), Dziekan Wydziału Biologii (1978-1979), Rektor UW (1982-1985), z lewej stażysta z Niemiec dr Manfred Mauersberger, Urwitałt, lata 70.

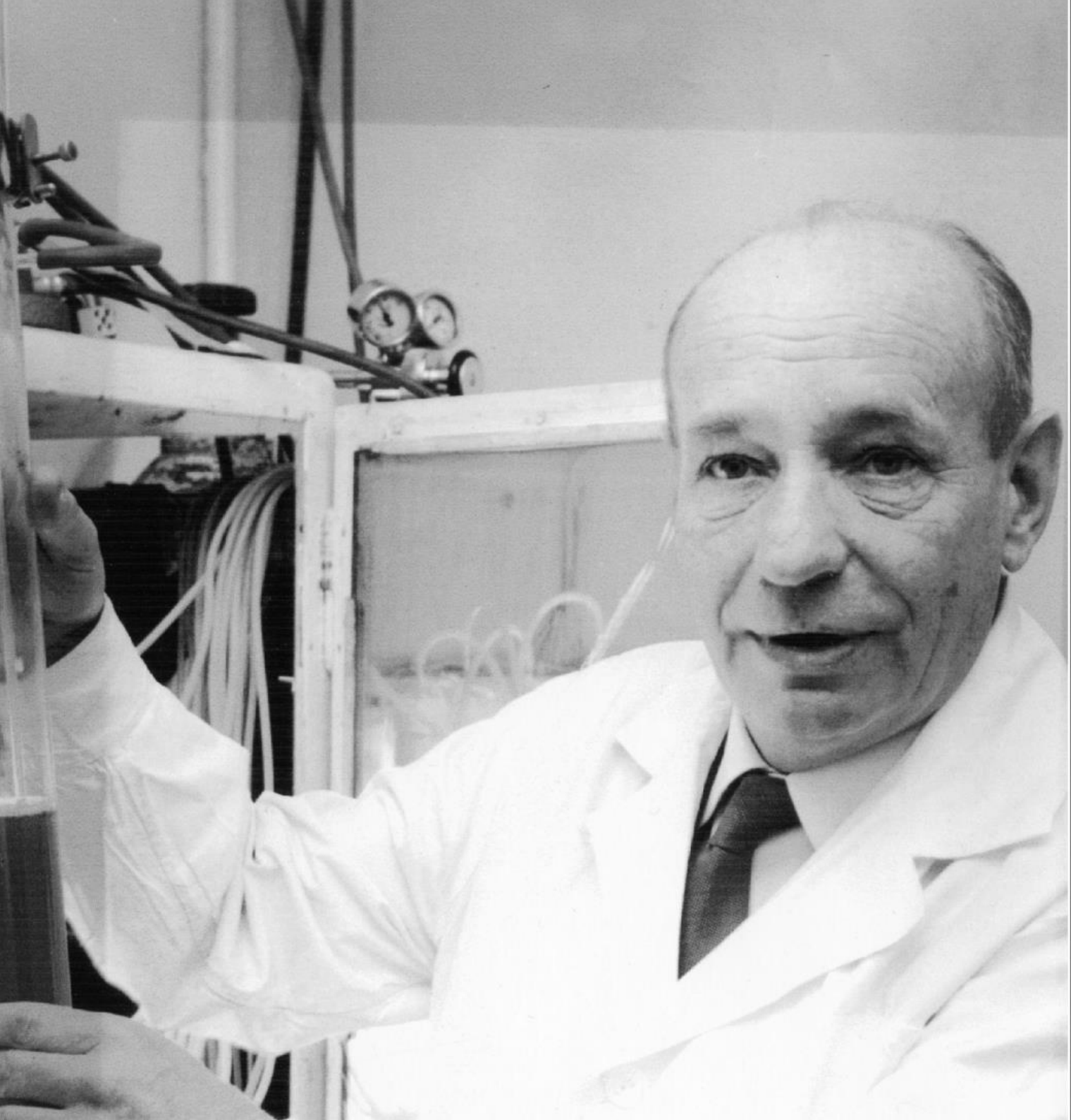

Prof. Kazimierz Matusiak; zajmował się ekologią drobnoustrojów w aspekcie ochrony środowiska, był pierwszym kierownikiem (1969-1980) Zakładu Mikrobiologii Środowisk (ob. Zakład Mikrobiologii Stosowanej), lata 70.

Strajk studentów Wydziału Biologii, Szkoła Główna 1981 r.

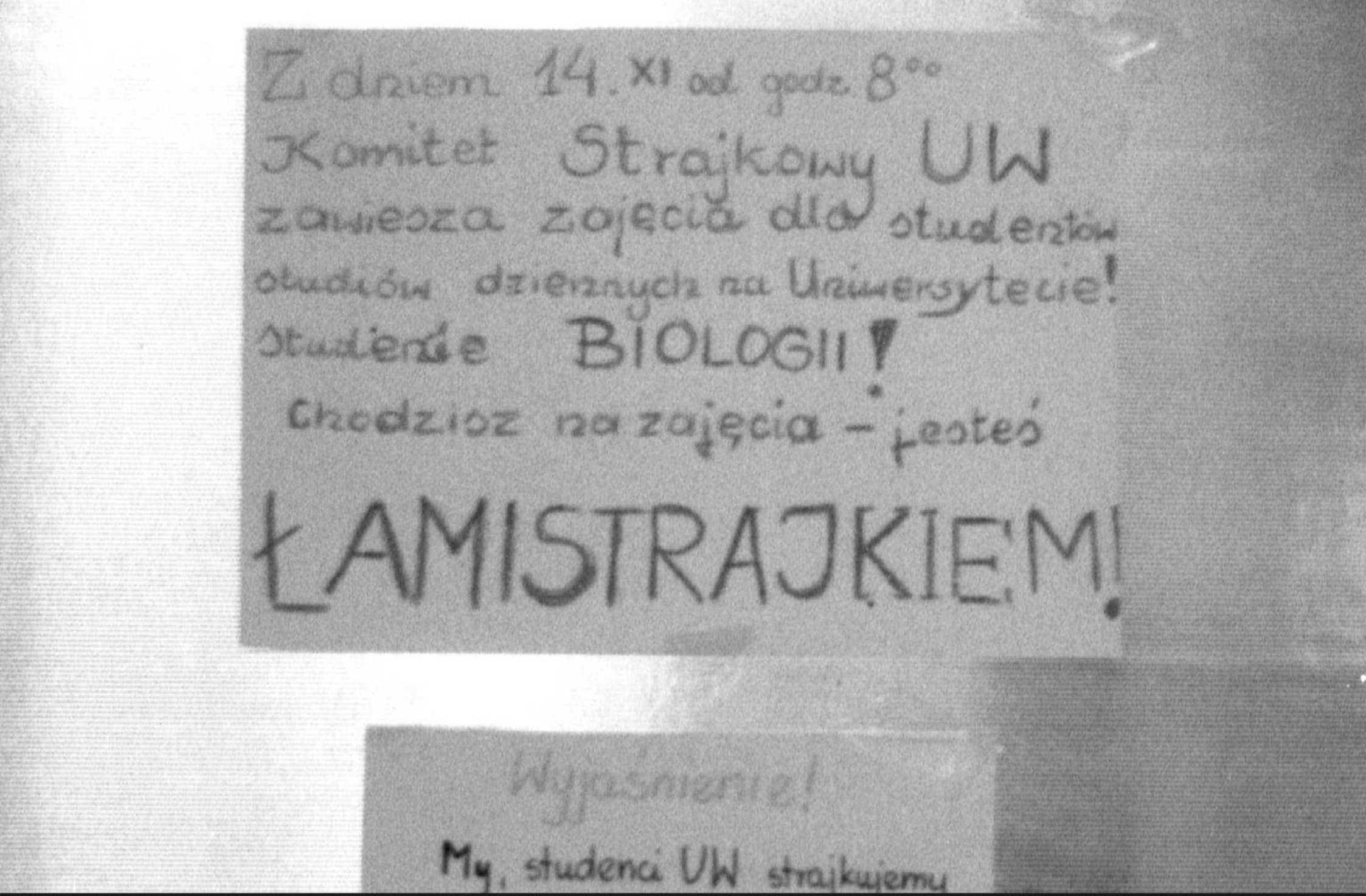

Strajk studentów Wydziału Biologii, Szkoła Główna 1981r.

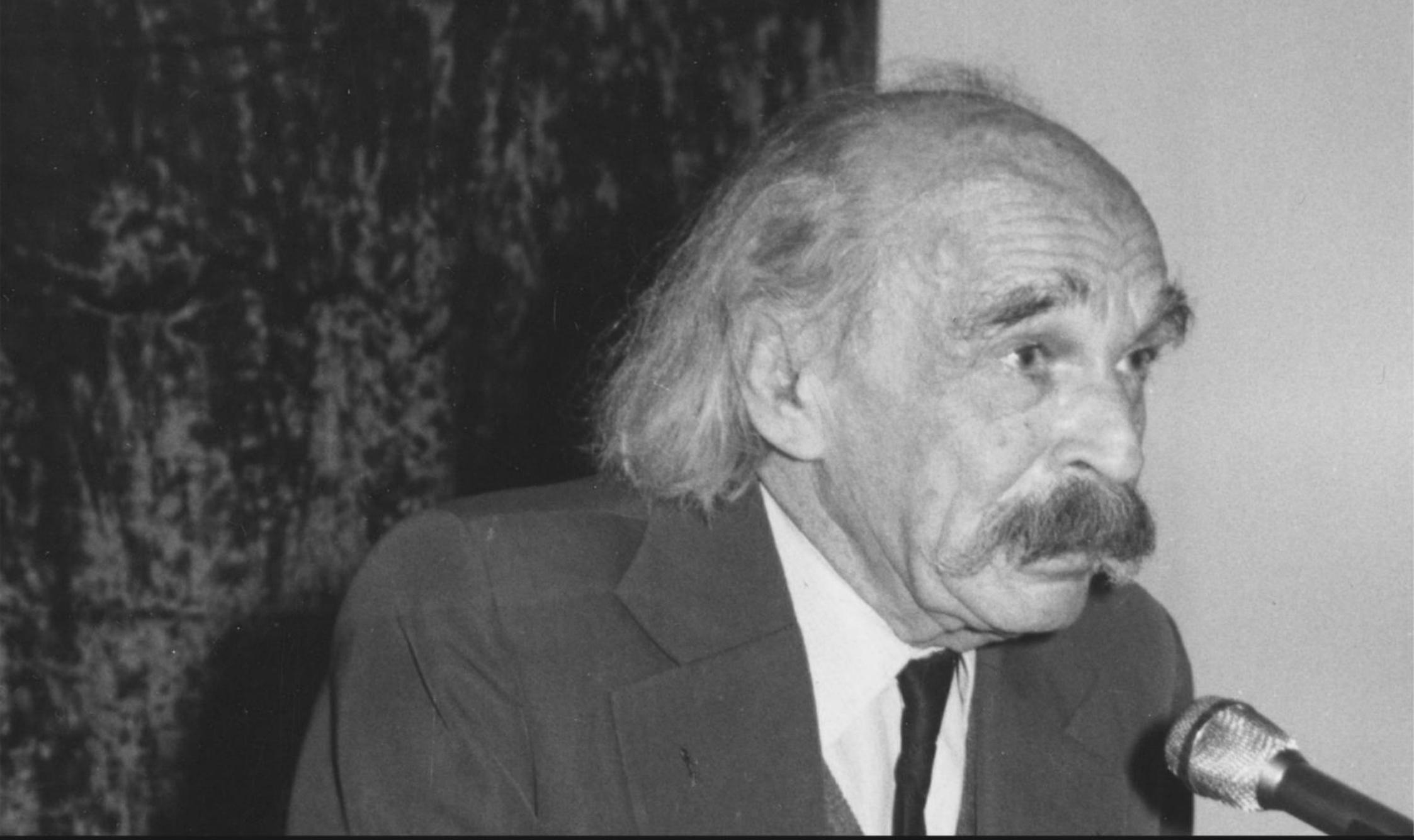

Prof. Władysław Kunicki-Goldfinger, mikrobiolog, genetyk, społecznik, twórca i wieloletni kierownik Katedry Mikrobiologii (1961-1980), uczestnik obrad „Okrągłego Stołu” w zespole ds. nauki i oświaty

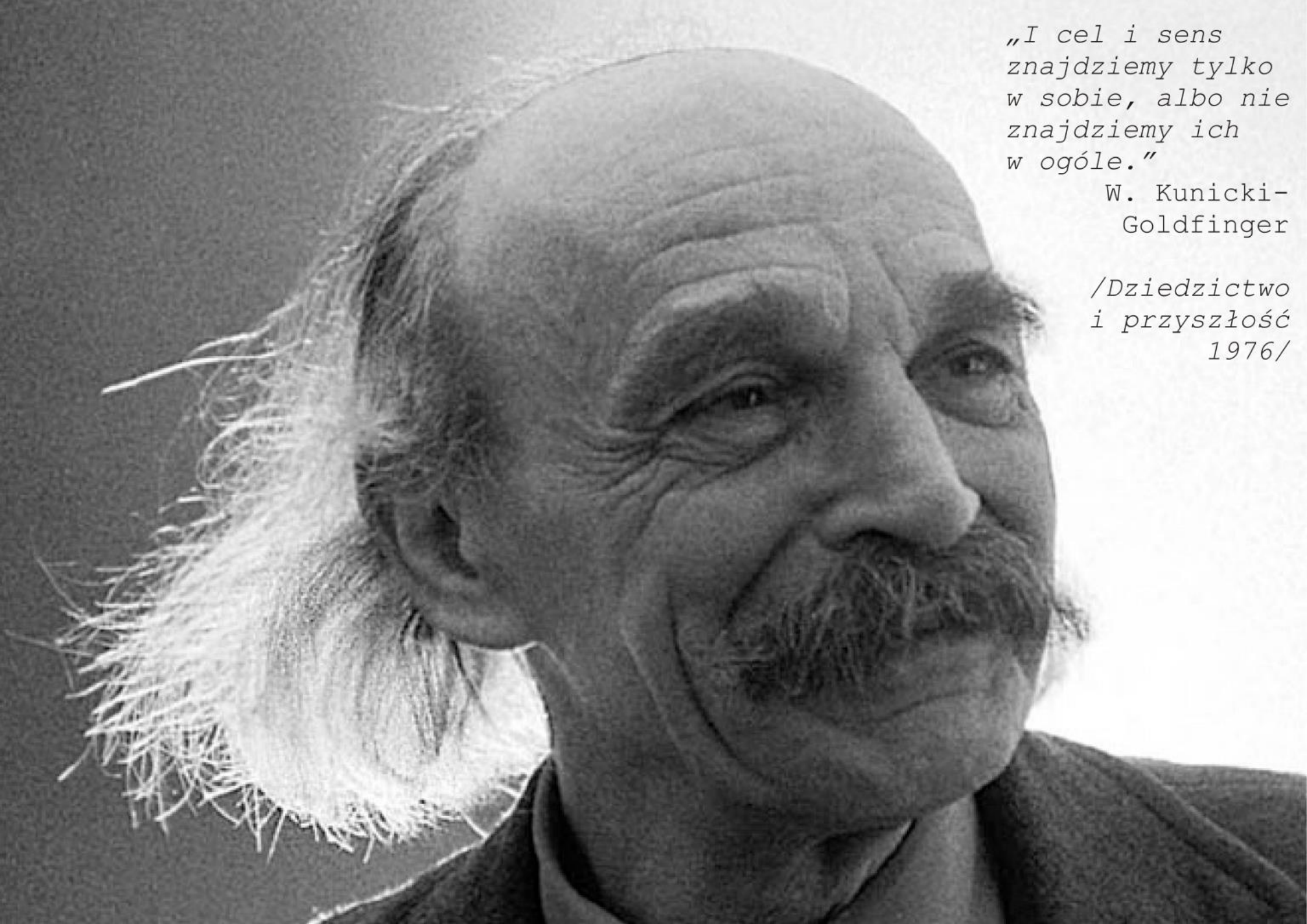

„I cel i sens znajdziemy tylko w sobie, albo nie znajdziemy ich w ogóle.”

W. Kunicki-Goldfinger

/Dziedzictwo i przyszłość 1976/

Dr Małgorzata Gołembiewska-Skoczylas, protozoolog, wieloletni kierownik pracowni zoologii, wymagający dydaktyk, organizator olimpiad biologicznych, całe zawodowe życie związana z byłym Zakładem Zoologii, lata 90.

Zakład Systematyki i Geografii Roślin nie zmienił nazwy i lokalizacji przez prawie 100 lat, tabliczka wisiała w Al. Ujazdowskich 4 „od zawsze”; (ob. Zakład Filogenetyki Molekularnej i Ewolucji, CNBCh Ochota)

Prof. Władysław Matuszkiewicz, botanik, fitosocjolog, w latach 1953-1979 kierownik Zakładu Fitosocjologii i Ekologii Roślin (ob. Zakład Ekologii Roślin i Ochrony Środowiska), związany z Puszczą Białowieską, inicjator i pierwszy kierownik (od 1952 r.) Białowieskiej Stacji Geobotanicznej

Prof. Andrzej Batko , entomolog, mykolog, filozof, kierownik Zakładu Systematyki i Geografii Roślin (1972-1992); zajmował się systematyką i filogenezą grzybów pasożytniczych i wodnych, następnie taksonomią numeryczną, lata 70.

75. urodziny Ogrodu Botanicznego UW, w programie obchodów wykład prof. Andrzeja Batki o „dniu dzisiejszym" Ogrodu, 1993 r.

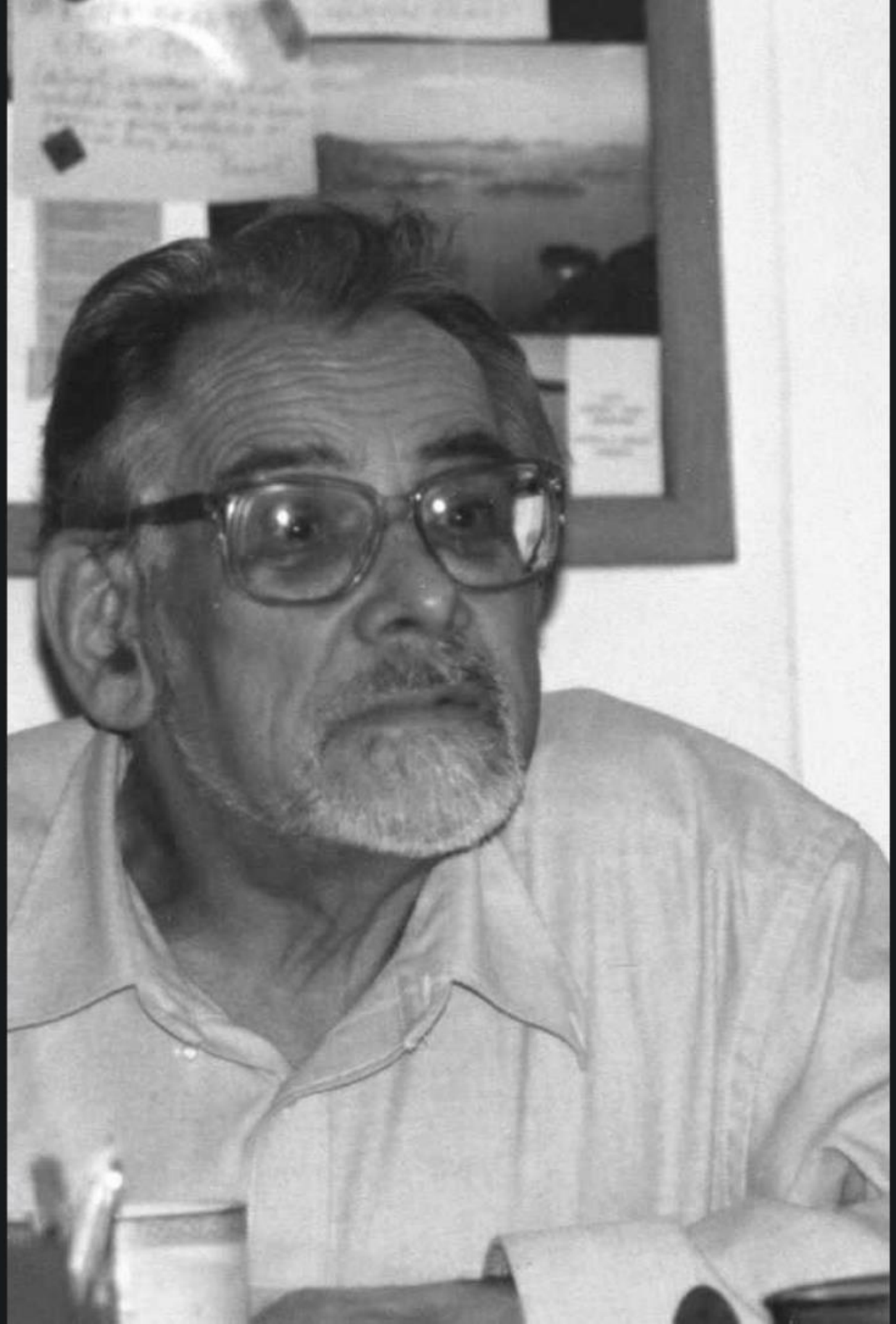

Prof. Zdzisław Kajak, hydrobiolog, ekolog, wieloletni kierownik Zakładu Hydrobiologii Instytutu Ekologii PAN i Pracowni Hydrobiologii na Uniwersytecie w Białymstoku, wcześniej - filii UW

Prof. Janusz Gill, lekarz weterynarii, fizjolog zwierząt, badacz fizjologii konia i żubra, wieloletni kierownik Zakładu Fizjologii Porównawczej Zwierząt, później Fizjologii Zwierząt Kręgowych (1968-1992)

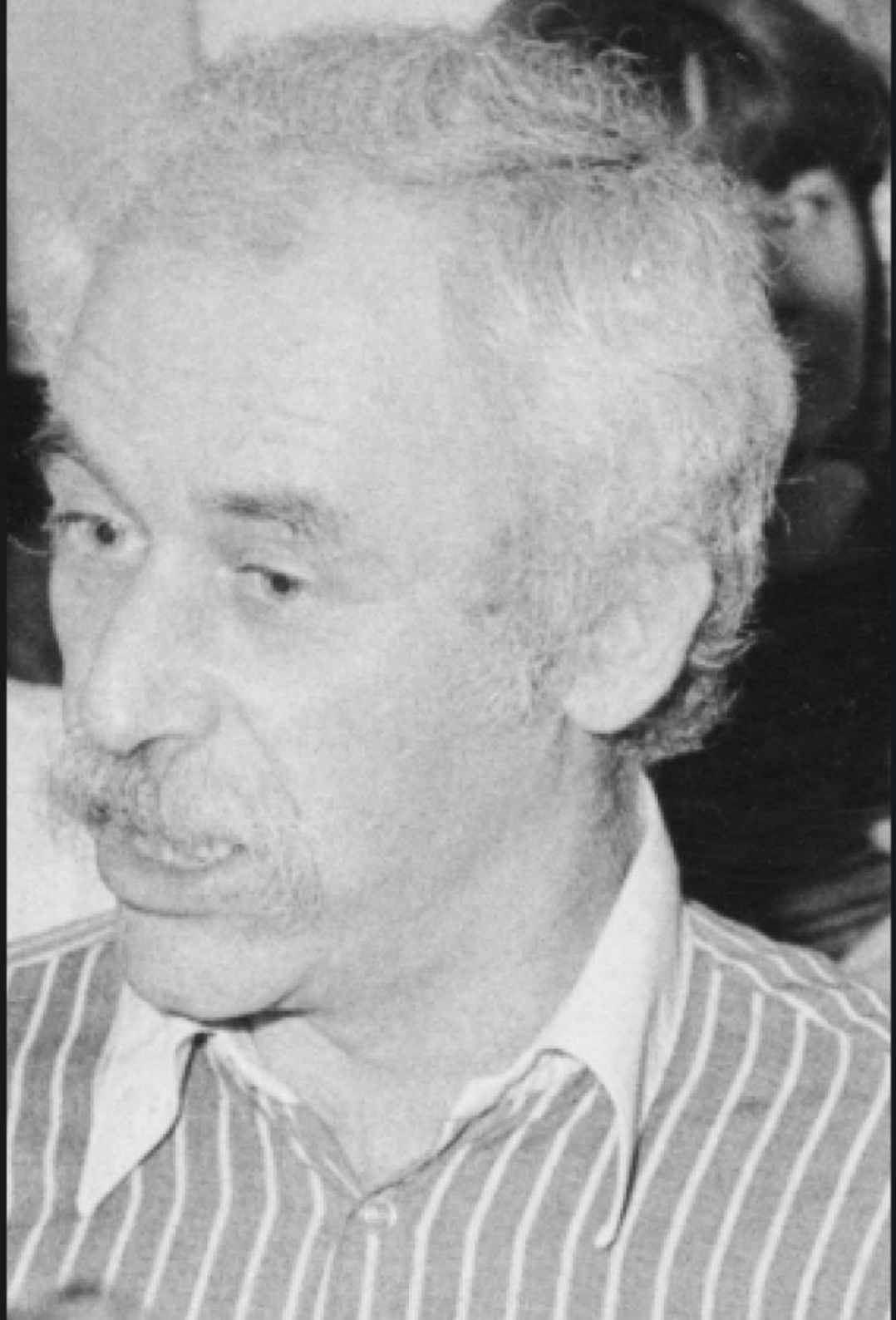

Dr Andrzej Kowalczewski, hydrobiolog, ekolog, redaktor, pracownik Zakładu Hydrobiologii i długoletni kierownik Stacji Hydrobiologicznej UW w Pilchach, lata 90.

Prof. Janusz Bogdan Faliński, geobotanik, ekolog, poeta, wieloletni kierownik Białowieskiej Stacji Geobotanicznej UW (1967-2004), orędownik ścisłej ochrony Puszczy Białowieskiej, w pracowni Stacji, lata 80.

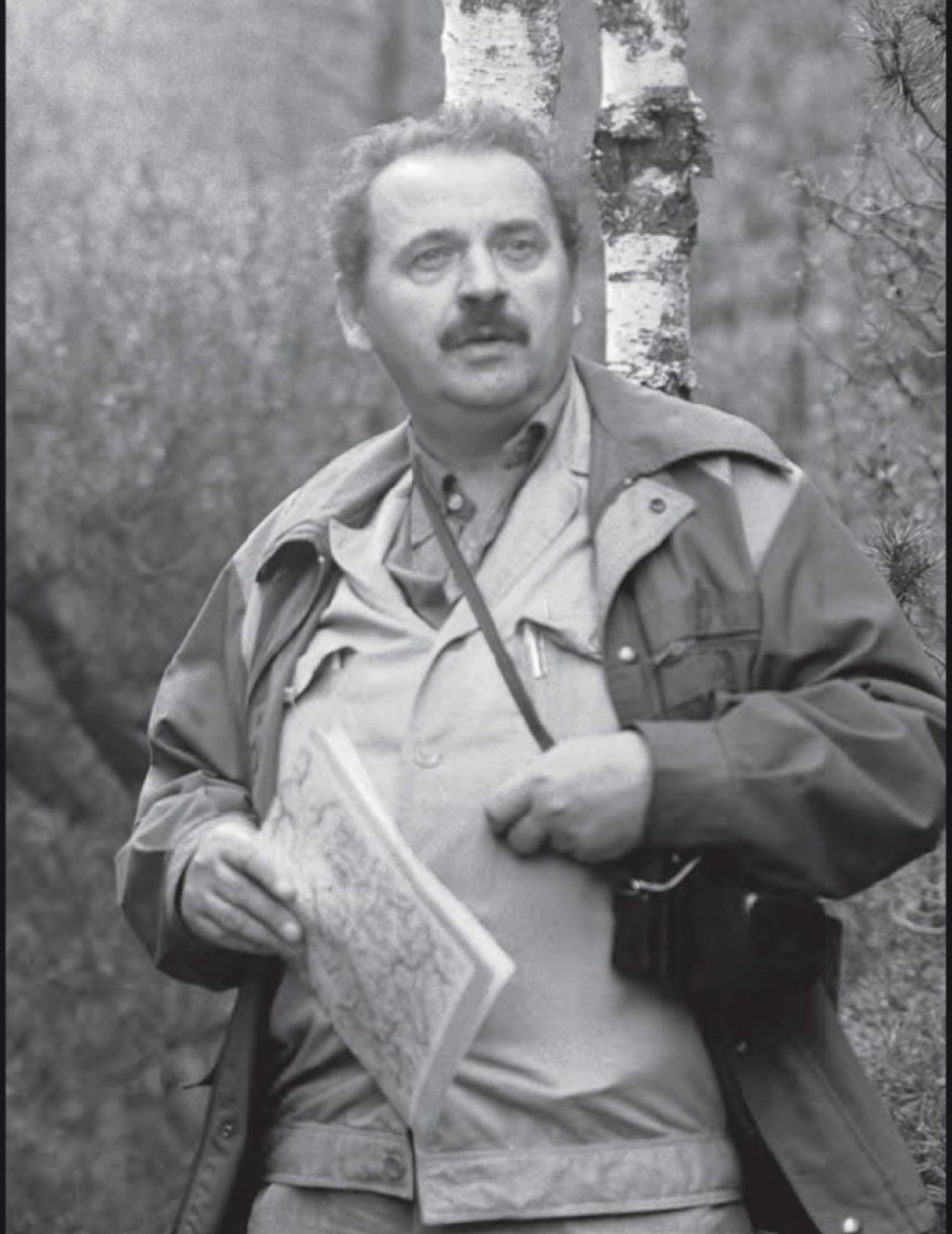

„Jam jest
podróżnik
zwykły/Bo pieszo
sobie
chodzę/Zostawiam
ślad swój
nikły/Na krętej
polnej
drodze/...”

J.B. Faliński

Andrzej Ślepowroński *vel* Pająk, przyrodnik,fotograf, płetwonurek, znawca pająków, zmarły tragicznie w 2004 r.

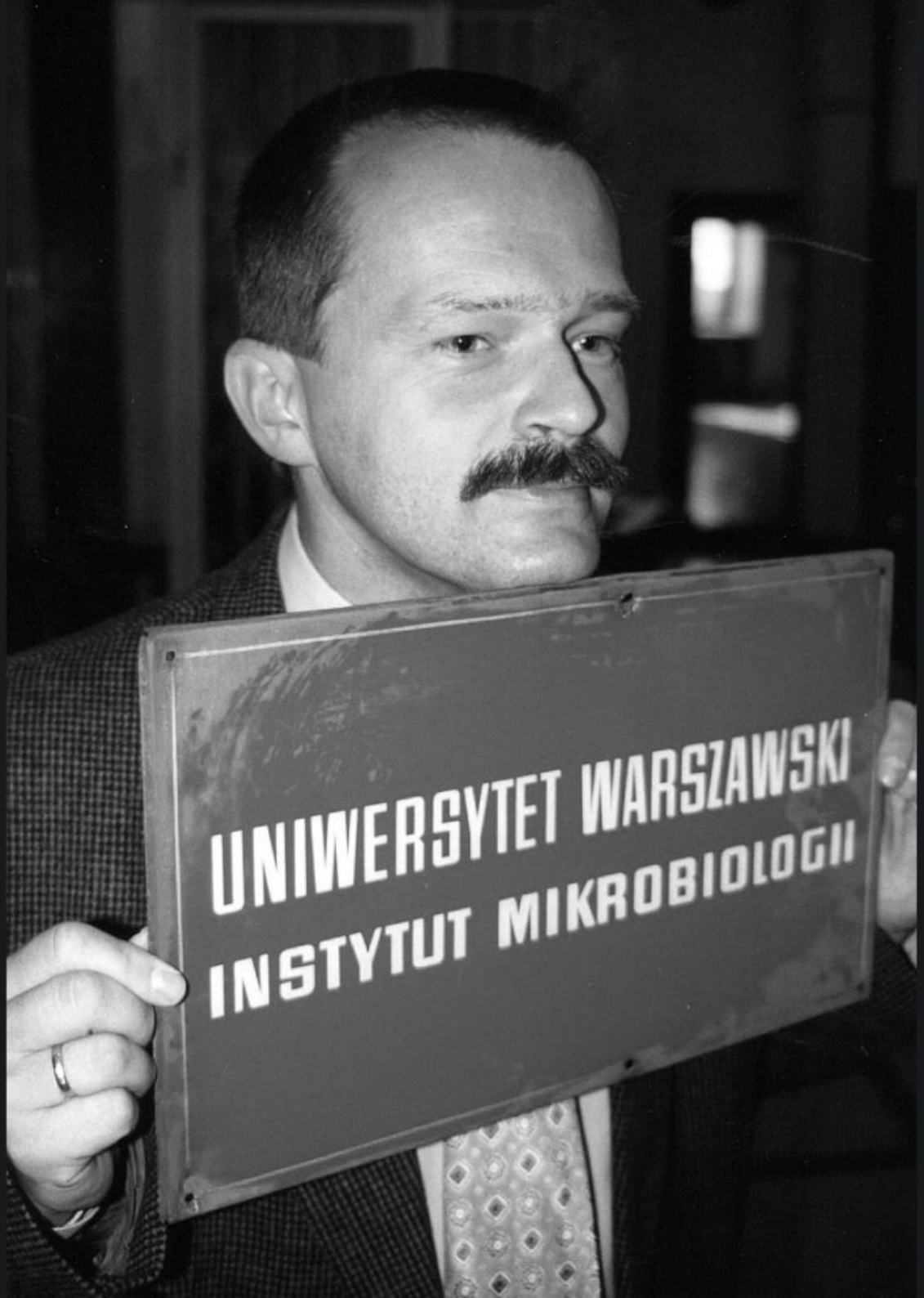

Mgr Jarek Wiśniewski, zmarły przedwcześnie pracownik Zakładu Mikrobiologii (*Listeria* team), popularyzator nauki, pasjonat fotografii, 2000 r.

Dr hab. Alicja Borowska, botanik, mykolog, wieloletni dyrektor Instytutu Botaniki (1992-2002) i kierownik Zakładu Systematyki i Geografii Roślin (ob. Zakład Filogenetyki Molekularnej i Ewolucji)

Dr Bożenna Maciejewska, fizjolog roślin, Prodziekan ds. studenckich Wydziału Biologii UW (2005-2011)

Dr Jan Igor Rybak, hydrobiolog, ekolog, znawca skorupiaków planktonowych, związany z Zakładem Hydrobiologii od początku jego istnienia (1952-2014)

Prof. Krzysztof Andrzej Tarkowski, embriolog, twórca szkoły embriologii eksperymentalnej ssaków, wieloletni kierownik Zakładu Embriologii (1964-2003), autor badań dających podstawy do klonowania zwierząt, otrzymywania komórek macierzystych i zapłodnienia *in vitro*

„Jestem zdecydowanie przeciwny klonowaniu ludzi i wierzę (może naiwnie), że nigdy do tego nie dojdzie.”

Z wywiadu z prof. A.K Tarkowskim w Gazecie Wyborczej 2002 r.